

Rauta ni oti e dua na vula a vola mai vaqo vei au: “Isa, au nanuma ga ni sa ivakaraitaki vinaka ni vosota na yabaki 12, ia au sega ni kila seu a yalovinakataka tiko. O koya, au sa mani tovolea sara vakaukauwa ena sivia ni dua na vula, sa mani papitaiso o koya.”

E dau mana na yalovinaka, vakau-sivi ena loma ni matavuvale. E tomana na nona ivola, “Au tovolea sara tiko meu yalovinaka vakalevu cake baleta keirau sa cakacakataka tiko na veiva-uci ena valetabu ena yabaki oqo!”

Ni oti e ono na yabaki a vola tale mai e dua na ivola: “Se [qai] kacivi ka vakatikori ga na watiqo me bisopi ena [neitou tabanalevu].”²

VI.

Ena vuqa na isema kei na ituvaki ni bula, sa dodonu me da bula vata kei ira era duatani mai vei keda. Ena veivanua e bibi kina, e dodonu me kakua ni cakitaki se biu vakatikitiki na veika eda duatani kina, vakadaumuri Karisito e dodonu me da bula veisaututaki kei ira era sega ni duavata kei na veika e bibi vei ira, se ciqoma na ivakavuvuli era yavutaki kina. Na nona ituvatuva ni veivakabulai na Tamada, ka da kila mai na ivakatakila vaka-Parofita, e biuti keda ena itutu vakayago me da muria kina na Nona ivunau. Oqori e oka kina na lomana na wekada duatani nona itovo kei na nona vakabauta me vaka sa lomani keda o Koya. Me vaka e vakavuvulitaka e dua na parofita ni iVola i Momani, me da toso tikoga ki liu, ka “lomana na Kalou kei na tamata kecega” (2 Nifai 31:20).

Me vaka na dredre ni noda bula ena loma ni veika e wavoliti keda tu, na nona ivunau na iVakabula me da veilomani me vaka na Nona lomani keda e rairai sai koya na noda bolebole levu duadua. Au masuta me da ciqoma oqo ka segata me da bulataka ena loma ni keda isema kei na itavi kece sara, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “Loloma—na Uto ni Kosipeli,” *Liaona*, Me 2014, 91.
2. iVola vei Elder Dallin H. Oaks, 23 ni Janu., 2006, kei na 30 ni Okot., 2012.

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Josefa Simici

A digitaka o Jisu Karisito e dua na turaga vakatabui, dua na turaga yalododonu, me liutaka na kena Vakalesui Mai na taucoko ni Nona kosipeli. A digitaki Josefa Simici o Koya.

Ena imatai ni nona veisiko ki na Parofita o Josefa Simici ni se qai yabaki 17, a kacivi Josefa ena yacana e dua na agilosi ka tukuna vua ni o koya, o Moronai, e sa dua na italai ka talai mai na itikotiko ni Kalou ka sa tiko vua na Kalou e dua na cakacaka me na cakava okoya. Raitayaloyalotaka na cava ena rairai vakasamataka o Josefa ena gauna a qai tukuna kina vua na agilosi ni yacana “ni na rogo na yacaqo vei ira na veimatanitu, veimataqali kei na duivo-savosa.”¹ De dua na kidroa ena irairai kei Josefa a vakavuna me tokaruataka tale o Moronai ni na vosa vinakataki ka vosa cataki okoya mai vei ira na tamata kecega.²

Na vosa vinakataki i Josefa Simici a yaco mai vakamalua; na vosacataki a yaco kusarawa. A vola o Josefa, “Sa ka duatani sara me dua na gone tagane . . . mera qai kauwaitaka . . . ka vakauqeta sara vakabibi. . . mera sa sevaki au ka vorati au.”³

Ni tubu voli na taleitaki nei Josefa, sa vaka talega kina na vakacaca. Ena yabaki 38, e a labati mai na dua na ilawalawa ni 150 na turaga ka boro tu na matadra.⁴ Ni mai tini botoilevu tu na bula ni Parofita, na vosavinakataki kei na vosacataki i Josefa a se qai tekivu tiko.

E dodonu li meda kurabui ena nona vosa vakacacataki? A vakatokai na iApositolo o Paula me lialia ka veilecayaki.⁵ Na noda iVakabula Dau-lomani, na Luve ni Kalou, a vakatokai me tamata daukana, e dua na daumateni, ka curumi tevoru.⁶

Na Turaga a tukuna vei Josefa na nona iyacoyaco:

“Raica era na taroga na yacamu mai na iyalayala kei vuravura, ia era na vakalialiai iko ko ira na lialia, ka ra vorati iko na luvei eli;

“Ia ko ira na yalosavasava, . . . ira sa vuku, . . . kei ira sa itovo vakaturaga, era na vakabauta . . . na ivakaro era na vakalougatataki kina”⁷

Cava na vuna e vakatara kina na Turaga na vosa vakacaca me cemuria na vinaka? Dua na vuna oya na veisaqasaqa vata kei na veika ni Kalou e vakauti ira na dauvakasaqara na dina ki na durudra me baleta na isaunitaro eso.⁸

O Josefa Simici na Parofita ni Veivakalesui Mai. Na nona cakacaka vakayalo a tekivutaki ena rairai mai ni Tamada kei na Luvena, ka salamuria e vica vata tale na veisiko vakalomalagi. E a iyaya ni cakacaka okoya ena liga ni Kalou ena vakauti mai ni ivolanikalou tabu, ivunau sa yali, kei na vakalesui mai ni matabete.

Na bibi ni cakacaka nei Josefa e gadreva e levu tale mai na navunavuci vakakilaka; e gadrevi kina meda, vakataki Josefa, “kerea vua na Kalou.”⁹ Na veitaro vakayalo e ganita na veisaunitaro vakayalo mai vua na Kalou.

Vuqa vei ira na vakatanitaka na cakacaka ni Veivakalesui Mai era sega ni vakabauta vakarawarawa ni ra vosa na tamata mai lomalagi kivei ira na tamata e vuravura. E sega ni rawa, era kaya, ni peleti koula a mai solia e dua na agilosi ka vakadewataki mai na kaukauwa ni Kalou. Mai na tawa vakabauta oya, era sega ni vakadonuya totolo sara na ivakadinadina i Josefa, ka ni rarawa ni so era saga mera vakatanitaka ka vakamaduataka na bula ni Parofita ka vakacacana na kena ituvaki.

Eda sa rarawa vakabibi ni dua na ka a dau dokai Josefa taumada me vakanadaku mai na nona veivakadeitaki ka qai vakalolovirataka na Parofita.¹⁰

“Na vulici ni Lotu . . . mai na matadra na kena dausorosorowale,” a tukuna ena dua na gauna o Elder Neal A. Maxwell, e sa “vakataka na vakatarogi tiko i Jitutasa me kilai Jisu vakamatata. Era dau tukuni ira vakalevu cake na dausorosorowale kivei keda me baleti ira mai na veika era a lako tani mai kina.”¹¹

A tukuna o Jisu, “Vosavinaka vei ira sa rukaki kemudou, . . . ka masulaki ira sa vakalialiai kemudou, ka vakacacani kemudou.”¹² Meda sa yalovinaka kivei ira na vakalewai Josefa Simici, ni da kila e lomada ni okoya a parofita ni Kalou ka yalovakacegu ni ka kece oqo a tukuna taumada o Moronai ena dua na gauna balavu sa oti.

Meda na sausaumi vakacava ki na dua na dauvakatataro maqusa ka sa kauwai me baleta na itukutuku veivakacacani e a rogoca se wilika me baleta na Parofita o Josefa Simici? Keimami ciqoma, ena veigauna kece na taro dina kei na yalovinaka.

Me tarogi na ituvaki ni bula i Josefa, eda sa rawa ni wasea na vosa ni udolu ka ra kilai koya vakatamata ka ra a solia na nodra bula me baleta na cakacaka a vukea okoya me tauyavutaka. O John Taylor, ka a lauvana vaka va

mai na ilawalawa a vakamatei Josefa, a cauraka malua: “Au vakadinadinataka ena mata ni Kalou, agilosi, kei na tamata, ni o [Josefa] a dua na tamata vinaka, dokai, [ka] ivalavala dodonu— . . . [ka] sa sega ni vakalewai rawa na nona ituvaki ni bula raraba kei na bula vakaitaukei—ka ni a bula okoya ka mate me vaka e dua na tamata ni Kalou.”¹³

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro maqusa ni itukutuku ni Initaneti e sega ni tiko kina e dua na filita ni “ka dina”. Eso na itukutuku, se vakacava sara na kena veirawai, e sega saraga ni dina.

Ena vica na yabaki sa oti au a wilika ena mekasini na *Time* na itukutuku ka ripotetaka na kunei ni dua na ivola, ka kila kasamitaki ni a vola o Martin Harris, ka veicalati vata na itukutuku nei Josefa Simici me baleta na kunei ni peleti ni iVola i Momani.¹⁴

Eso na lewenilotu era biuta na Lotu baleta na ivola oya.¹⁵

E kani rarawa, ni ra a biubiu vakusakusa. Vica na vula emuri era a kunea na kenadau (ka tusanaka na daulawaki) ni ivola a veivakacalai vakaoti.¹⁶ Ko na rairai vakataroga na kila vakamatata ni ka o rogoca ena itukutuku eso, ia e sega ni dodonu mo vakatitiqataka na nodra ivakadinadina na parofita ni Kalou.

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro ni so na itukutuku baleti Josefa, ni ra dina, ena rairai vakatakilai vakatani taucoko ki na nona gauna vakaikoya kei na ituvaki.

A vakamacalataka na poidi oqo o Elder Russell M. Nelson. A kaya: “Au a veiqaravi voli vakadaveivosaki ki na matanitu o Amerika ena kena National Center for Disease Control e Atlanta, Georgia. Dua na gauna ni’u waraka voli na tekisi me kauti au ki na rara ni waqavuka ni sa cava na neimami bose, au a vakadre malua tu ena veico me’u vakila na katakata ni matanisiga ni bera ni’u lesu tale ki na draki bata-bata e Utah. . . . Au a ciqoma malua e dua na itaba ena meli ka a taura e dua na dauveitaba vata kei na daunirairai e vakavolekataka na ka e yawa sara, ka toboka rawa na noqu gauna ni tiko malua voli ena veico. E rukuna a koto kina e dua na vosa, ‘Dauniveivosaki ni Matanitu ena National Center.’ A dina na itaba, a dina na vosa, ia na dina a vakayagataki me vakalevulevuya e dua na ivakaraitaki cala.”¹⁷ Eda sega ni biuta laivi e dua na ka e dina me baleta e dua na ka eda se sega mada ni kila vakamatata.

Sa rawa ni da vakananuma na dauvakatataro ni o Josefa a sega ni tiko duadua ena nodra veisiko na agilosi.

Eratou vola na vakadinadinataka na iVola i Momani, “Keitou sa tukuna vakaidina sara, ni a lako sobu mai lomalagi e dua na agilosi ni Kalou, ka . . . vakatora na peleti e matai keitou me keitou raica.”¹⁸ Sa rawa ni da vakayagataka talega na nodra vosa e vuqa tale.¹⁹

Sa rawa ni raica e dua na dauvakatataro maqusa na vakatetei ni kosipeli vakalesui mai me vatuka ni cakacaka ni Turaga vua na Parofita.

Sa tu oqo e sivia ni 29,000 na ivavakoso ka 88,000 na daukaulotu era vakatavulica tiko na kosipeli e vuravura taucoko. Sa ra vakasaqara tiko e milioni na Yalododonu Edaidai mera muri Jisu Karisito, bulataka na bula rakorako eso, kauwaitaki ira na dravudravua, ka solia na nodra gauna kei na taledi ena nodra vukei eso tale.

A kaya o Jisu:

“E sega na kau vinaka me vuataka rawa na vua ca, se na kau ca me vuataka rawa na vua e vinaka. . . .

. . . Dou na kilai ira ena vuadra.”²⁰

Era veivakadrukai na ivakamacala eso oqo, ia me kakua ni vakanuinui

Moica na nomu matavulo ni oksijeni vakayalo me rawa kina ni o tuvakarau mo vukei ira na tani era vakasaqara tiko na dina.

taucoko kina na dauvakatataro maqusa me vakaceguya na nona vakasaqara me baleta na dina.

Sa gadreva na dauvakabauta yadua e dua na veivakadeitaki vakayalo me baleta na ilesilesi vakalou kei na ituvaki ni bula ni Parofita o Josefa Simici. Oqo e dina me baleta na kawatamata kecega. Na veitaro vakayalo e ganita na veisaunitaro vakayalo mai vua na Kalou.

Ena dua na gauna wale tikoga oqo ni'u a tiko mai na Baravi ni Tokalau kei Amerika, a vosa vei au e dua na daukaulotu oti me baleta e dua na itokani ka sa mai veilecayaki tu ena itukutuku a ciqoma me baleta na Parofita o Josefa Simici. Rau a veivosaki ena vica na gauna, ka sa vaka me tiko talega na vakatitiqa vua na daukaulotu lesu mai ena macala ni veivosaki.

Dina ga au a vakanuinui tu me na vakayaloqacataki nona itokani okoya, au a kauwai sara ena nona ivakadinadina. Kemuni na taciqa kei na ganequ, me'u vakasalataki kemuni mada: ena sega ni rawa ni o vukei ira tale eso kevaka e sega taumada ni vakadeitaki na nomu vakabauta.

Vica na macawa sa oti au a vodoka e dua na waqavuka ki na Ceva kei Amerika. A muataka na neimami malele na dauveiqaravi e loma ki na dua na vidio ni tataqomaki. "E sega ni na rawa ni yaco," keimami a vakasalataki, "ia kevaka me na veisau na kaukauwa

ni cagi ena loma ni waqavuka, na kato ena ulu ni nomu idabedabe ena tadola, ka vakatakila mai na icegecegu. Ke yaco oqo, yatova cake ka drete e dua na icegecegu kivei iko. Biuta na icegecegu ki na ucumu kei na gusumu. Drete na ivesu wadrega ki na ulumu ka veimoiyaka na icegecegu ke ganita." Sa qai ivakasala oqo: "Nanuma matua mo veimoiyaka na nomu icegecegu ni bera ni o vukei ira tale eso."

Na irogo tawamacala me baleta na Parofita o Josefa Simici ena toso cake ni da vavaca yani na iKarua ni Lesumai ni iVakabula. Na dina veimama eso kei na ilawaki matau eso ena sega ni lailai sobu. Ena tiko na lewe ni matavuvale kei na itokani ena gadreva na nomu veivuke. Oqo na gauna mo veimoiyaka kina na nomu icegecegu vakayalo me rawa ni o tuvakarau ni vukei ira tale eso era vakasaqara voli na dina.²¹

Sa rawa ni duidui na lako mai ni dua na ivakadinadina ni Parofita o Josefa Simici kivei keda yadua. Ena rairai lako mai ni o tekiduru ena masu, ka kerea voli na Kalou me vakadeitaka ni sa dua na parofita dina okoya. Ena rairai lako mai ni o wilika na itukutuku ni Parofita me baleta na iMatai ni Raivotu. Sa rawa ni sovaraki ki na yalomu e dua na ivakadinadina ni o wilika tale na iVola i Momani. Ena rairai lako mai ni o tukuna na nomu ivakadinadina me baleta na Parofita se na nomu duri tu ena valetabu ka vakila na kaukauwa tabu ni veivauci a vakalesui mai ki vuravura vei Josefa Simici.²² Ena vakabauta kei na sasaga

vakaidina, na nomu ivakadinadina me baleta na Parofita o Josefa Simici ena waqacacotaki. Na toso cake tikoga ni tasoro mai ni baluni wai ena tutunisala ena rawa ni vakasuasuatiki iko, ia e sega sega sara ni dodonu me na bokoca na caudre katakata ni nomu vakabauta.

Ki na itabagone ka vakarorogo tiko nikua, au solia vakatabakidua e dua na bolebole: Rawata e dua na ivakadinadina vakaiiko me baleta na Parofita o Josefa Simici. Me veivuke na domomu ena vakataucokotaki ni vosa yalayala nei Moronai ena vosavinakataki ni Parofita. Oqo e rua na vakasama: iMatai, vakaraica na ivolanikalou eso ena iVola i Momani o nanuma ka kila ni sa dina saraga. Qai wasea vei ira na matavuvale kei na itokani eso ena lotu vakamatavuvale, semineri, kei na nomuni kalasi ni Cauravou kei na Goneyalewa, ena vakatakilani ni o Josefa a dua na iyaya ni cakacaka ena liga ni Kalou. Tarava, wilika na ivakadinadina ni Parofita o Josefa Simici ena Mataniciva Talei se ena ivola lobi oqo, sa tu oqo ena 158 na vosa. Sa rawa ni o raica ena initaneti ena LDS.org se vei ira na daukaulotu. Oqo na nona ivakadinadina o Josefa ena ka a yaco vakaidina. Wilika vakawasoma. Navuca mo katonu na ivakadinadina i Josefa Simici ena nomu vosa, ka vakarorogo kina vakavuqa, ka veiwaseitaka vei ira na itokani. Na rogoci ni ivakadinadina ni Parofita ena nomu vosa ena vukea na kau mai ni ivakadinadina o qara.

Na iVakadinadina ni Parofita o Josefa Simici sa tu nikua ena 158 na vosa.

Sa tiko na veisiga levu ka totoka iliu. Sa tukuna o Peresitēdi Thomas S. Monson: “Na inaki cecere oqo . . . ena tete tikoga yani, ena veisautaka ka vakalougatataka na bula. . . . Sega ni dua na kaukauwa e vuravura e rawa ni tarova na cakacaka ni Kalou. Se cava ga ena yaco mai, ena toso ga ki liu na inaki cecere oqo.”²³

Au vakadinadinataka vei kemuni ni o Jisu na Karisito, na noda iVakabula ka Dauveivuēti. A digitaka o Koya e dua na turaga vakatabui, dua na turaga yalododonu, me liutaka na kena Vakalesui mai na taucoko ni Nona kōsipeli. A digitaki Josefa Simici o Koya.

Au vakadinadinataka ni a tamata yalodina ka ivalavala dodonu o Josefa Simici, a tisaipeli ni Turaga o Jisu Karisito. E a rairai kivua na Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito. E a vakadewataka okoya na iVola i Momani ena isolisoli kei na kaukauwa ni Kalou.

Ena noda itikotiko ena daku ni ilati ni mate, eda na kila vakamatata na veikacivi tabu kei na ilesilesi vakalou ni Parofita o Josefa Simici. Ena siga sega- ni yawa- oya, o iko kei au kei na “milioni [tale eso] ena kilai ‘Baraca Josefa’ tale.”²⁴ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:33.
2. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:29–46.
3. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:23.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 135:1.
5. Raica na Cakacaka 26:24.
6. Raica na Maciu 11:19; Joni 10:20.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 122:1–2.
8. A kaya o Peresitēdi Dieter F. Uchtdorf: “Vakatitiqataka taumada na nomu vakatitiqata ni bera ni o vakatitiqataka na nomu vakabauta. Me da kakua ni vakatara na vakatitiqata me vesuki keda ka tarovi keda mai na loloma vakalou, vakacegu, kei na isolisoli eso ka lako mai ena vakabauta na Turaga o Jisu Karisito” (“Mai, Tomani Keimami,” *Liaona*, Nove. 2013, 23). A kaya o Elder Jeffrey R. Holland: “Sa vakayacori tiko oqo e dua na cakacaka vakalou, vata kei na kena veivakatakilai kei na veivakalougatataki e yaco tiko ena mua kecega, ia yalovinaka kakua ni cegu vakatotolo cake kevaka ena vure cake mai ena so na gauna eso na itukutuku ka gadrevi me dikevi, kilai vakamatata, ka wali. Dau yaco ka na vakakina. *Ena lotu oqo, na ka eda kila ena dau uabaleta na ka eda sega ni kila*” (“Turaga, Au Vakabauta,” *Liaona*, Me 2013, 94).

9. Jemesa 1:5; raica talega na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:11–13.
10. A nanuma lesu o Daniel Tyler: “Au a lako vata yani kei Baraca Isaac Behunin me keirau [sikova na Parofita] ena nona itikotiko. E a ulu tiko ni veivosaki na nona vakacacani. E a cavuta vakavica okoya na veika lasu, sega ni matata ka veibasai era a tukuna o ira era sa vukitani. . . . E a tukuna talega okoya ni vuqa na ivakalesilesi ekea e rawa ni ra . . . yalo [rawarawa] mera vakamatei koya ena gauna e a vesu kina, ia era tovaki koya ena [nona kilai vinaka]. . . . “ . . . A kaya o Baraca Behunin: ‘Kevaka au sa biuta na Lotu oqo au na sega ni cakava na veika era a cakava na tamata oya: Au na lako ki na dua na vanua vakayawa sara ka sega ni se bau rogoci kina na ivakavuvuli vaka-Momani, bula ekea, ka na sega ni dua na tamata ena sigema ni’u a kila tu kina e dua na ka.’ “E a sauma mai vakatotolo o [Josefa]: ‘Baraca Behunin, o na sega ni kila na ka o na cakava. E sega ni vakabekataki ni ra a vakasamataka saraga na ka o tukuna oqo o ira na tamata oya. Ni bera ni ko mai lewena na Lotu oqo o a tu duadua ga. . . . Ena gauna o sa mai lewena kina na Lotu oqo o sa mai bole mo na qarava na Kalou. Ni ko sa cakava na ka oya ko sa biuta kina na buturara ni tu duadua ga, ko na sega tale ni lesu rawa kina. Kevaka mo na vakanadakuya na iVakavuvuli ko a bole mo na qaravi koya, sa yaco ga ena nona veivakayararataki okoya na vunika, ko na qai muria na nona vosa ka yaco mo nona italai’” (ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitēdi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 371).
11. Neal A. Maxwell, “All Hell Is Moved” (Brigham Young University devotional, Nov. 8, 1977), 3; speeches.byu.edu.
12. Maciu 5:44.
13. *Nodra iVakavuvuli na Peresitēdi ni Lotu: John Taylor* (2001), 83; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 135:3.
14. Raica na Richard N. Ostling, “Challenging Mormonism’s Roots,” *Time*, Me 20, 1985, 44.
15. Raica na Ostling, “Challenging Mormonism’s Roots,” 44; raica talega na Gordon B. Hinckley, “Lord, Increase Our Faith,” *Ensign*, Nov. 1987, 52; Neil L. Andersen, “Vakatovolei ni Nomu Vakabauta,” *Liaona*, Nove. 2012, 41.
16. Raica na Richard E. Turley Jr., *Victims: The LDS Church and the Mark Hofmann Case* (1992).
17. Russell M. Nelson, “Truth—and More,” *Ensign*, Jan. 1986, 71.
18. “Nodratou iTukutuku na iVakadinadina Lewe Tolu,” iVola i Momani.
19. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:71, idusidusi; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 76:23.
20. Maciu 7:18, 20.
21. O Peresitēdi Henry B. Eyring, ni vosa tiko baleti ira na vakatitiqata, a kaya: “Ena nomu lomani ira o na rairai nanuma mo tovolea mo solia vei ira na ka era kerea. O na rairai temaki mo lako vata kei ira ena loma ni nodra vakatitiqata, ena vakanuinui ni rawa ni o kunea na ivakadinadina se vakanananu me kauta tani na nodra vakatitiqata. O ira na tamata dauvakatitiqata era vinakata wasoma mera veivosakitaka na ka era nanuma e ka dina se na veiba eso ka a vakavuna na nodra vakatitiqata, kei na mosi e kauta vata mai. . . . “O iko kei au sa rawa ni caka vinaka cake kevaka daru sega ni tiko vakadede ena ka era raica na nodaru gonevuli ni sa ivurevure ni nodra vakatitiqata. . . . na nodra dredre e sega ni tiko ena ka era nanuma era raica; e tiko ena ka era se sega ni raica rawa. . . . Eda na caka vinaka sara kevaka eda moica na veivosaki ki na veika ni yalo, na veisau ni yalo e tadolava na mata vakayalo” (“And Thus We See: Helping a Student in a Moment of Doubt” [address to Church Educational System religious educators, Feb. 5, 1993], 3, 4; si.lds.org).
22. A kaya o Peresitēdi Gordon B. Hinckley: “Vuqa na yabaki sa oti ni sa yacovi na yabaki tinikarua au a vakatikori me dua na dikoni, o tamaqu, ka a peresitēdi ni neimami iteki, a kauti au ki na imatai ni noqu soqoni ni matabete ni iteki. . . . [Na idola ni sere na “Dokai Koya.”] Era a lagata tiko na Parofita o Josefa Simici, ka ni ra ia voli a curu mai ki na lomaqu e dua na kui levu ni loloma kei na ivakadinadina ena Parofita qaqa ni itabagauna oqo. . . . Au kila ekea, mai na kaukauwa ni Yalo Tabu, ni o Josefa Simici e sa dua dina na parofita ni Kalou” (“Praise to the Man,” *Tambuli*, Jan. 1984, 1, 2).
23. Thomas S. Monson, “Ni Da Baci Soqoni Vata Tale,” *Liaona*, Me 2012, 4.
24. “Dokai Koya,” *Sere ni Lotu*, naba 15.